

א. שנת השביעית

הפקרת גידולי שביעית

הקדמה

מצוות עשה מן התורה להפקיר בשנה השביעית את כל הגידולים שמוציאה הארץ שנאמר "ובשביעית תשמיטנה ונטשתה".

כל הנועל את כרמו או שגורד את שדהו ואינו משאיר פתח להיכנס בו ביטל מצוות עשה זו. כמו כן האוסף את כל הפירות לביתו ולא השאירים בשדה, אלא צריך להפקירם לכול ישראל (ולא לנוכרי).

הקרקע שגדלים בה גידולי השביעית הרי הוא בכלל ההפקר לצורך לקיטת הפירות ולכן מותר לכל אדם להיכנס לשדה כדי לקטוף פירות, אולם שלא לצורך לקיטת הפירות אין השדה מופקר. וכן אסור לכל אדם להיכנס לשדה על מנת לקצר את דרכו.

במקום שמצויים נוכרים מותר להעמיד שומר בשדה שימנע מנכרים מלהיכנס לשדה כדי שלא יקחו את פירות השביעית וינהגו בהם שלא בקדושת שביעית.

מותר לבעל השדה לנעול את שדהו כדי שלא ייכנסו בהם בהמה וחיה.

לא יאמר האדם כיון שמטרת התורה בהפקרת גידולי שביעית היא "ואכלו אביוני עמך". אם כן אני אשמור על השדה ואלקט את גידוליו ואחלקם לעניים שגם על דעת כן אסור לשמור ולנעול את השדה ועל זה ציוותה התורה ובשביעית תשמיטנה.

הציווי שנצטוונו בתורתנו "ובשביעית תשמיטנה ונטשתה" - שיהיו גידולי השדה מופקרים בשנה השביעית נאמר רק על הגידולים עצמם (בפירות ובירקות של שביעית). אולם האילנות והענפים אינם בכלל ההפקר. אסור לקחתם ללא רשות הבעלים ואסור להזיק להם.

הפקרת גידולי שביעית אינה תלויה במועד שנת השמיטה מ-א תשרי ועד כט באלול של השנה השביעית אלא תלויה היא בקדושת שביעית הנוהגת בגידולים עצמם.

דילמות בשמיטה (פתרונות בסוף הגיליון)

1. הפקר או אי-הפקרות

בעל מטע ושדה חייב להפקירם על מנת שיוכל כל דכפין להיכנס לקחת לעצמו כדי שלוש סעודות פרות וירקות. כך נכון הדבר בשנת שמיטה.

אבל באם מניסיון העבר נוכח בעל הבית ששדהו הפך למגרש משחקים או באם סבל מוונדליזם לשמו, מותר לו להפקיר שדהו בשנינו. הציעו דרך כיצד ניתן לדעתכם להפקיר את השדה מחד ולשמור על מצבו מאידך.

2. שגריר ארה"ב ומשלוח המנות בפורים

בשכנות למשפחתכם מתגורר כבר שנתיים שגריר ארה"ב בישראל. אדם נחמד שפיתח מערכת יחסים יפה עימכם. בחגים אתם נוהגים להזמין לטעום ממאכלי החג ומספרים סיפורים על החג. בשנה שעברה יצא השגריר מביתכם בפורים עם משלוח מנות מהודר (כמו שאדם נוהג להכין כל שנה) ובו מיני מזונות, ממתקים, פרי האדמה ופרי העץ.

השנה (שמיטה) הפתיע אתכם השגריר (הגוי) ובא לביתכם עם משלוח מנות מפואר שהכין: בפינת הסלון עומדות מוכנות עשרות מנות של משלוחי מנות ארוזות ומתנות לילדיכם היוצאים ובאים בשליחותכם כדי לחלקם לחברים, למשפחה ולעניינים כמובן. מבטו של השגריר הופנה לעבר המשלוחים והוא מחכה (כמו בשנה שעברה) לקבל מכם משלוח יפה.

א. האם תקבלו את משלוח המנות שלו? אילו בעיות יכולות להתעורר מכך? (אין מדובר בתקרית הדיפלומטית שתיווצר אם לא תקבלו!).

ב. האם תתנו לו משלוח מנות כרגיל כבשנים עברו? אילו שאלות תישאלנה כאן על ידכם לשם כך?

3. הגנב

ראובן גנב מביתו של שמעון. לצערו (ואולי לשמחתו?) נתפס והועמד למשפט. הדיין במשפטו פסק לו שיימכר לעבד - כעבד עברי - ללוי.

א. האם ידוע לכם מדוע פסק כך השופט? מדוע לא נשלח לבית הסוהר? מה היו לדעתכם שיקוליו של הדיין?

ב. לאור הנאמר בתשובתכם הראשונה, מה אנו יכולים ללמוד על לוי - האדון החדש של ראובן?

ג. האם יחזור ראובן מדרכו הרעה או האם יחזור לעסוק בפשע?

ד. מה עניין שמיטה לסיפורנו?

4. ליל שימורים

יצאה המשפחה לטיול קניות בסופרמרקט השכונתי. מכיון שניתן לשלם בכרטיס אשראי וכל טוב הארץ הוצג לפניכם, קנתה המשפחה מלוא סלה (סל אמא) וסלו (של אבא) וכך חזרו מאושרים ועייפים הביתה. בבית ביקשו הילדים לחמם להם מקופסאות שימורי האפונה והגזר. אמא כבר פתחה את הקופסה כשאבא אמר: "אני לא בטוח אם מותר לנו לאכול זאת. אולי יש איזה בעיה עם הירקות והפירות?" "אז איך נדע מה לעשות?" שאלו הילדים וכך ישבה המשפחה כל אותו הלילה (ליל שימורים היה להם) עד שהגיעו השכנים ואמרו - "הגיע זמן תפילה של שחרית". רק (בביהכ"ס) עלה במוחו של אבא רעיון - "אולי אשאל את הרב מה לעשות עם קופסאות שימורי הירקות?"

האם אתם יודעים איך פותרים בעיה זו?

באדיבות "חצי שעור" המותר מן התורה על ענייני שמיטה

הפעלות בכתבי חידה ובתרגילי דילמה - יצחק עמיר - מטמונים

2. פלג שמיטה

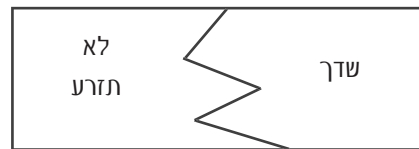
החומר הדרוש:

- מלבנים מבריסטול, שעליהם פסוקים והשלמתם.

דרך המשחק:

- החניך מערבב את חלקי הקלפים, אם התשובה או ההשלמה נכונות, החיתוך מתאים ונוצר מלבן.
- מנצח - זה שהרכיב את המספר הרב ביותר של המלבנים.

דוגמאות לכרטיסים:

ב. פורים

1. "ואשלוח אנות איש לרעהו..."

מטרות המשחק:

- "משלוח מנות איש לרעהו" (מגילת אסתר ט, כב).
- החניך יעניק משלוח מנות בכל ימות השבוע שקודם לחג הפורים.
- החניך יחווה את חוויית קבלת משלוח מנות בכל ימות השבוע שקודם לחג הפורים.
- החניך יהא שרוי במתח הולך וגובר עד לחשיפת זהותו של נותן המשלוח במסיבה.

מהלך המשחק:

- למעשה כל חניך בקבוצה הוא גם ענק וגם גמד. והנה ההסבר:
הקבוצה מתחלקת לזוגות באופן הבא:
המדריך כותב את שמות החניכים על גבי פתקיות. כל חניך שולף באופן אקראי פתק אחד.
אם מספר החניכים בקבוצה אי-זוגי יש לצרף גם את שם המורה.
על החניכים לשמור על חשאיות ולא לשתף בתוכנו של הפתק אף אחד. הפתק חושף בפני כל חניך מיהו הענק שלו, כלומר למי יעניק משלוח מנות בכל יום בשבוע הקרוב.
כל חניך הוא גם ענק (שמקבל בכל יום משלוח עלום) וגם גמד (המעניק לענקו בכל יום משלוח עלום).
הענק - מקבל בכל יום משלוח מאת הגמד שלו.
הגמד - מעניק בכל יום משלוח סמלי לענק שלו.
אין לגלות על גבי המשלוח היומי את זהות הנותן.
את אופיו של המשלוח יקבע המדריך. הוא יכול לכלול דברי מתיקה, ציורים, בלונים או כל דבר אחר.
ניתן לצרף לו כל פעם ברכה כתובה. רצוי להגביל באוזני החניכים את ערכו הכספי של המשלוח.
במהלך השבוע הקרוב יהיו החניכים שריים במתח הולך וגובר בדבר זהותו של הענק שלהם ובתקווה שזהותם-שלהם כגמדים לא תתגלה.
החניכים יעסיקו עצמם בשאלות: "איך אניח לענק את המשלוח מבלי שאתפס?" "איך אעוות את כתב ידי לבל אתגלה?" "מהיכן יצוץ הגמד שלי כדי להגיש לי את המשלוח?"
וכיוצא באלו שאלות.

סיום המשחק:

במהלך מסיבת החג יחשוף המדריך את זהות הענקים (וממילא ייחשפו כך זהויות הגמדים) באופן הבא:
כל חניך יציין מי לדעתו היה הגמד שלו ואחר כך יכריז המדריך האם צדק או טעה. הגילוי יהא מרעיש, מצחיק, מרגש ומלא הפתעות.

דיון לסיכום הפעילות

- איך הרגשתם בזמן המשחק?
- במה תרם המשחק לאווירה החברתית?
- מה היה נעים יותר להיות, גמד או ענק?
- איך הייתה התחושה לקבל מתנה מבלי לדעת ממי?
- מה הקשר בין הפעילות לחג הפורים? (עצם ההתחפשות, הענקת משלוח המנות).

2. בירור ערכי – הצעה לפעילות בקבוצה

לכל אדם שק ערכים אותו עיצב לעצמו ואותו הוא נושא על לוח ליבו, ערכים כגון: אמת, חופש, חיי אדם, ענווה, שלום, לימוד וכיוצא באלו. אותו שק מעצב את מכלול התכונות, האמונות והמנהגים האופייניים לו. ערכים בהגדרתם הם עקרונות הפעולה או הנורמות של התנהגותו.

לעיתים נדרש אדם לבחור בערך אחד על פני ערך אחר, או שנדרש ממנו לבחור אחת מכמה דרכי פעולה אפשריות במצב מסוים. כך למעשה מוגדרת דילמה: (ביוונית: 'שתיים') "דילמה היא בעיה המצריכה בחירה בין שתי אפשרויות, שתיהן רצויות או לא רצויות באותה המידה" (לקסיקון לועזי עברי, הוצאת פרולוג) הפעילות הבאה תעסוק בדילמה. החניך יסתייע בתהליך בירור ערכים כדי להחליט לאורו של איזה ערך לפעול (או באיזו דרך לבחור) במצב מסוים.

הנושא בו נעסוק בפעילות זו הוא כמובן מאורעות פורים. המשותף לדילמות כולן, פרט להיותן שואלות: איך לנהוג נוכח הגזירה של השלטון הפרסי על היהודים - הוא העלאתם זה לצד זה ערכים שונים, כגון: ערך החיים (פיקוח נפש) אל מול ערכים של אמונה, גאווה לאומית, אחריות לאומית, ערך הפשרה ועוד...

מטרת הפעילות

- החניך ישקול וישפוט את הערכים ואת דרכי ההתנהגות השונות.
- החניך יהיה מעורב במצב בעייתי מסוים ויטול חלק פעיל בפתרון הבעיות.
- הפעילות תיצור אצל החניך תחושה של רלוונטיות, מעורבות ואכפתיות לגבי אירועי המגילה השונים.

מיבנה הפעילות

1. **תיאור האירוע:** המדריך יספר את האירוע (מובא בהמשך), תוך הצגת העובדות המהותיות והצגת כל העמדות בסיפור באור חיובי ובאופן שווה.
2. **החניך ייצור משולש** בעזרת שלושה כיסאות, וכל קודקוד יציין ערך אחד. גודל המשולש יהיה בהתאם למספר החניכים ולגודל החדר. במרכז המשולש יש להעמיד שולחן או כמה כיסאות.
3. המדריך ישים על שלושת הכיסאות שבקודקודי המשולשים **שלטים שייצגו את העמדות** או את הערכים שהוזכרו בתיאור האירוע. (לשון השלטים יובא בהמשך).

4. **המדריך יבקש מהחניכים להתיישב, בהתאם לעמדתם האישית** בין שלושת קודקודי המשולש, באופן שהמרחק בין מיקום החניך לבין העמדה שבקודקוד המשולש ישקף את מידת תמיכתו באותה עמדה (אין לשבת במרכז המשולש!). החניכים ישבו כשפניהם למרכז המשולש. על כל חניך המשתתף בפעולה לשבת על כיסא.

5. לאחר שהחניכים יתמקמו במשולש, יפנה המדריך אל כמה חניכים ויתאר לכל אחד, בקיצור, מה המשמעות של מיקום ישיבתו על ידי הגדרת העמדה המשתמעת ממיקומו של החניך ביחס לעמדות בקודקודי המשולש. בהתאם לדברים יוכל החניך לשנות את מיקומו. ככל שהמשולש גדול יותר ניתן לעשות הבחנה ברורה יותר בין עמדות החניכים.

6. **ייעוץ זיון:** המדריך יבקש מהחניכים להציג את נימוקיהם למקום שבחרו לשבת בו. המדריך יקפיד לא לשאול ברציפות חניכים בעלי אותה דעה וכמו כן לא יאפשר תגובות לדברי אחרים או ניהול ויכוח בין החניכים. כתוצאה מכך יהיה הדיון מעמיק ורציני אחרי שייאמרו. הוא ידגיש את הנקודה המרכזית בהם, ובכך יאפשר לחניכים להקשיב היטב לדעות שונות ולעשות שוב ושוב תהליך של בירור ערכים.

7. לאחר שתישמענה דעותיהם של כל החניכים יאפשר המדריך לכל המעוניין **להתייחס לדברים שנאמרו** או להוסיף נקודות חדשות, שלא הוכרו בדיון. בשלב זה אין צורך שהמדריך ימקד את הנקודות או ישמור על סדר מיוחד בבחירת הדוברים.

8. **סיום:** סיום הפעולה הוא למעשה רק פתיחת הנושא בפני הלומד. אסור למדריך לכוון את הדיון בהתאם לדעתו האישית.

הערה: במהלך הפעולה כולה החניך רשאי לשנות את מקומו במשולש. כל שינוי מקום מציין תהליך של בירור ערכים והבנה עמוקה בנושא, ולכן רצוי שהמדריך יעודד שינויי מקום.

דילמה: "כל איש ואישה אשר יבוא אל המלך אל החצר הפנימית, אשר לא יקרא - אחת דתו להמית! לבד מאשר יושיט לו המלך את שרביט הזהב וחיה. ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלושים יום!"
האם לגשת למלך או לא?

סיפור האירוע

הסיפור מתרחש לפי 2500 שנה. בממלכת פרס, בעיר שושן הבירה. למלכה אסתר יש התלבטות קשה. הנערה כבר קיבלה את תפקיד חייה. היא המלכה. היא האדם הכי קרוב למלך אחשוורוש. פתאום היא מבינה איזו אחריות מוטלת עליה! בכוחה להשפיע על גורלו של כל העם היהודי. ניתנה לה "חצי המלכות" מן המלך. רק לפני יום נגזרה הגזירה: "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן, טף ונשים". כך רצה המן יועצו הרשע של המלך וכך נקבע. שליחים רצו לכל מדינות הממלכה להודיע על החוק החדש. וכך זה מתואר במגילה: "והעיר שושן נבוכה". מרדכי דודה של אסתר דוחק בה לגשת למלך ולבקש שיבטל את הגזירה. עד כה לא גילתה אסתר את זהותה היהודית למלך. כי כך ציווה עליה הדוד מרדכי. כעת מבקש הוא ממנה לגשת למלך, לגלות את מוצאה היהודי ולבקש רחמים. אולי יחליט להציל את עמה בזכות חיבתו אליה.

אסתר מתלבטת:

הערך: הקרבה. אחריות לאומית

מה יהא על עמי? הרי שואה מתרגשת לבוא! לא פחות מכך. וכמה אכזרית הגזירה, ראו איך היא מנוסחת, כמה היא אלימה: "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן, טף ונשים". כל היהודים השוכנים בממלכת פרס ומדי, הפזורים ב-127 המדינות ששייכות לאימפריה, כולם צפויים להיהרג. הרי זה נורא. זה חורף את דיננו להיעלם מן העולם. ומול האפשרות המחרידה הזו, מה שעליי לסכן הוא בסך הכול את חיי-שלי. למעשה יש לי הזכות הגדולה להקדיש את חיי למען הדורות הבאים. לא אוותר על האפשרות הזו. מי שיש לו סיבה טובה ומשמעות ראויה לחיים שלו, יכול להתמודד עם כל מצב. עם כל צרה שמתרגשת ובאה. ואדם כזה יכול אף להתמודד עם מותו. המטרה היא ראויה. אם אמות - אעשה זאת בהשלמה ובידיעה שעשיתי את כל שיכולתי בכדי להציל את עמי.

הערך: התקווה. האמונה

אני מלאת תקווה שהמצב יסתדר. אני מאמינה שלעולם לא יושם בפנינו מכשול שאין בכוחנו לגבור עליו. גם עם הצרה הזו אנו נתמודד. נחליט בשיקול דעת מהי דרך הפעולה שלנו ונפעל על פיה. אסור להתייאש. יש בנו כוחות שאיננו מודעים להם. איתם נוכל לכל צרה וצוקה. נשים מבטחנו בבורא עולם, בכוח עליון.

משולש הערכי הנידונים:

הקרבה ואחריות לאומית. קדושת החיים. ערך התקווה והאמונה.

על-פי "פורים" - מפתחות בכתיבה והפקה, חל"ד והאגף לתרבות תורנית

ג. פסח

1. Bye בורש

הכנות למשחק:

- חלוקת הקבוצה לקבוצות שמונות 3-5 משתתפים בקבוצה.
- מתן שמות לקבוצות על פי שמות החג.
- המדריכה מחלקת דף לתשובות לכל קבוצה.
- במקום המיועד על כל קבוצה לרשום את שמה.
- דף התשובות יישאר לאורך כל המשחק בידי הקבוצה ובו יירשמו התשובות.

קביעת זמן: מחליפים את הלוחות כל 5 דקות.

מהלך המשחק:

- כל קבוצה מקבלת לוח שאלות עם הכתוב כלפי מטה.
- בהינתן האות על כל קבוצה להפוך את הלוח ולענות במהירות על השאלות אשר בו, בכתב בדף התשובות, תוך זמן שנקבע מראש.
- לאחר הזמן שנקבע יינתן האות על ידי המנחה וכל קבוצה תעביר את הלוח שלה לקבוצה היושבת לימינה וכן הלאה, עד שכל הלוחות יעברו אצל כל הקבוצות.
- בסיום יש להעביר את הלוחות למנחה.
- פתרון כל לוח מזכה ב-10 נקודות.
- אם הקבוצה פתרה את כל השאלות בכל הלוחות היא תזכה ב-40 נקודות.
- הקבוצה הזוכה היא הקבוצה שצברה את מירב הנקודות.

כל לוח יכלול:

- א. פתגמים מההגדה.
- ב. עושים סדר.
- ג. חידה.
- ד. חוט המשולש.

א. לוח פתגמים

1. מטה קסם
2. הקדים תרופה למכה
3. ליל שימורים
4. שאר ירקות
5. מכה אשר לא כתובה בתורה
6. בית עבדים
7. עבודת פרך
8. כזה ראה וקדש
9. גמר עליו את ההלל
10. שאלת תם
11. החכם של מה נשתנה
12. חושך מצרים
13. קשה כקריעת ים סוף

הגדרות

- א. כינוי לארץ מצרים.
- ב. עבודה קשה.
- ג. ראה את הדוגמה לפניך ועשה בדיוק כמוה.
- ד. ימי נעוריו.
- ה. שיבחו והיללו מאוד.
- ו. לילה של חוסר שינה.
- ז. כינוי עממי למי שאינו פיקח.
- ח. דברים שונים.
- ט. דבר קשה ביותר.
- י. הכין בעוד מועד דרך הצלה.
- יא. מכות קשות ונמרצות.
- יב. שאלה פשוטה ביותר.
- יג. דבר המחולל פלאות.
- יד. אפלה גמורה ומוחלטת.
- טו. אסון או הופעה שפגעה ברבים.

ב. עושים סדר

סדרו את האותיות במילים המבולבלות - ותקבלו מושגים ושמות הקשורים בליל הסדר, חג הפסח, יציאת מצרים ומכות מצרים.

1. פקאן יום	6. חסרות	11. כרתו בו	16. פרד עץ	21. סחף
2. צביה	7. ספרך	12. רבד	17. באבי	22. רמים
3. הדגה	8. צמה	13. בדר	18. מוסיף	23. העפר
4. זורע	9. רומר	14. שוכח	19. תאיצי רצימם	24. רותח
5. מחץ	10. הבאר	15. בוער	20. נחשי	25. מד

ג. החוט המשולש

לכל אחד מקבוצות המילים הנתונות יש מילה משותפת. מהי?

1. שמורה -	2. חושך -	3. כוסות -
מצווה -	מכות -	אמהות -
עשירה -	ארץ -	קושיות -
4. בדיקת -	5. מצרים -	6. אהרון -
מכירת -	דורות -	לחם -
ביעור -	שני -	קסם -
7. חיים -	8. אדום -	
שלנו -	לבן -	
כבדים -	יבש -	

ד. פיתרו את החידות

1. אני בחודש הראשון ליציאת מצרים
לכבודי רוחצים הכול במים
אומרים כי בחודשי נברא העולם
ולדעתי אני החודש החשוב מכולם

2. אני תערובת של פירות ותבלינים
אותם כותשים גם טוחנים
ביין ובחומץ אותי בוללים
בליל הסדר אני אחד הפריטים.

3. בליל הסדר מבקר אני
בביתו של כל יהודי
את הדלת כולם משאירים פתוחה
ומכריזים בחגיגות - ברוך הבא.

4. רק פעם אחת בשנה
בליל סדר היא נחוצה
צורתה נאה ועגולה
כל הדרוש לסדר עליה תמצא

5. בליל הסדר אותי מחביאים
כל הילדים אחרי מחפשים
אם אותי תגלה ותמצא
תקבל כל שתאווה נפשך

6. פעם בשנה אותי מוציאים
ממרוקים, רוחצים, מצחצחים, מבריקים
בכל ליל סדר אני ממתינה
לנביא שיבוא וממני יגמע

7. אני הייתי מלך אכזר
ציוויתי להשליך הזכרים לנהר
העבדתי בפרך את בני ישראל
ממני השתחררו בעזרת הא-ל.

8. לידי עמד משה
הסתכל בי תוהה משתאה
לא הבין כיצד צמח במדבר
עולה באש ואיננו אוכל

9. אמי שמה אותי בתיבה

בת פרעה מהיאור אותי משתה

את ציפורה נשאתי לי לאשה

אלוהים לי אמר הוצא את עמך.

2. מעשה בבל'ים

הציוד הדרוש:

- ארבעה כובעים.
- פתקים עם מושגים.
- שעון סטופר.

מהלך המשחק:

- במשחק זה משתתפים ארבעה חניכים אשר כובע חבוש לראשם. לכובע צמוד פתק ובו רשום מושג הקשור לפסח. כל חניך רואה את המושגים הרשומים על כובעי חבריו אך לא את המושג שלו.
- המטרה היא לגלות זאת בתוך זמן קצוב, על-ידי שאלות שהתשובה עליהן היא כן או לא.
- גילוי המושג מקנה נקודות והתור עובר לחניך הבא. המשחק הוא בן שלושה שלבים, בכל שלב, הזמן שעומד לרשות המשתתפים פוחת.

דוגמאות למושגים

אפיקומן, ארבעה בנים, ארבע כוסות, בדיקת חמץ, הגדה של פסח, כוסו של אליהו, מצה (לחם עוני), סדר ליל פסח, קימחא דפיסחא, עבדות מצרים וכו'.

3. תיפלות תג הפסח / אמת 1/5 קיש

ענה על השאלות הבאות. רמז: ליד כל שאלה מופיע הפתרון או הפתרונות לשאלה במילים מבובלות. עליכם לסדר את המילים בצורה הנכונה ולאתר אותם בתפוזרת שלהלן. המילים יכולות להופיע בכל כיוון מלמטה למעלה, ימינה, שמאלה ובאלכסון.

ה	ה	ר	ה	נ	ע	ל	מ	י	ר	פ	ו	ג	ש	ו	ס	ב
ט	ר	מ	ש	ש	מ	י	ט	ד	ר	א	ה	נ	ש	י	א	י
ו	י	ו	י	ט	ש	ק	ה	צ	ה	י	ש	י	ח	א	ו	י
ב	צ	ע	ל	ה	ת	ו	ד	ש	ח	פ	ו	ס	ה	ע	ו	ד
ו	ק	ה	ה	ש	א	נ	י	ח	ו	י	מ	ר	ש	ה	י	ש
ה	ה	ה	ל	ד	ת	ה	י	ש	ר	ד	ע	י	צ	א	מ	ד
מ	ת	ר	ע	מ	ר	ט	ו	כ	נ	ב	ר	נ	ו	י	ש	ר
ט	נ	י	ש	ש	ק	ל	מ	א	ה	ג	ו	ש	ל	א	נ	ה
י	ש	פ	ש	ה	א	מ	ו	ח	א	י	י	ט	ר	א	ש	ו
ב	ג	ס	ת	ו	ר	ו	כ	ב	ת	כ	מ	ו	ל	י	ג	א

- (א) ממתי נוהגים להתחיל ללמוד את הלכות הפסח? בסעודת _____ (מירוף) כמו שכתוב ליהודים היתה אורה זו תורה.
- (ב) מה נוהגים לקרוא בחודש ניסן לאחר התפילה? פרשת _____ (המנשיא) כיוון שהקריבו את קורבנם.
- (ג) מדוע אין מברכים שהחיינו על בדיקת חמץ? שהגוף _____ (אל ננחה) מדוע מתענים הבכורות? שניצלו _____ (תכמם רותבכו)
- (ד) ערב פסח שחל בשבת מתי יתענו הבכורות? ביום _____ (שיחמל)
- (ה) מה ההבדל בין מצה שמורה למצה שאינה שמורה? שמורה - משעת _____ (קצירה), ושאינה שמורה - משעת _____ (לישהה)
- (ו) איזה ברכה יברכו על היין חוץ מ"בורא פרי הגפן"? _____ (טובה ומהטיב)
- (ז) ממתי מתחילים להחביא את האפיקומן? ומתי מוציאים אותו? מתביאים ב_____ (חציל), מוציאים ב_____ (פוס עודהסה)
- (ט) איזו מגילה קוראים בפסח? _____ (ריש מירהש)
- (י) היכן בתפילה מזכירים את יציאת מצרים כל יום? ב_____ (תאיקר שעמ) לפני גאל ישראל בשחרית, ובערבית לפני השכיבו.
- (יא) מה הוא התפילה המיוחדת שנאמרת בפסח? _____ (קונתי טלה)
- (יב) איזה שינוי עושים בתפילה מפסח והלאה? _____ (רידמו טלה) _____ (כנובר) _____ (ג) _____ (תרפס עמורה)
- (יג) ממתי סופרים את העומר? ממוצאי _____ (טויר"ת) שונרא
- (יד) היכן היו חרוטים עשרת המכות? במטה _____ (לש שהמ)
- (טו) איזו מכה הקלה על ישראל לצאת ברכוש גדול? _____ (שכחו) שבה חיפשו ישראל מטמונות מצרים.
- (טז) מאיזו מכה נתעשר בני ישראל? _____ (מד) שמכרוהו למצרים בכסף על מנת שישתו.
- (יז) באיזו מכה נתרבו בעלי חיים באורח פלא? _____ (פרצעד) שהיכוהו על מנת להורגה והוציאה נחלים.
- (יח) באיזו מכה התביישו הרטומים לעמוד לפני משה? _____ (ניחש) שהוא מוגלות ומחלות.

אתם מוזמנים לבקר באתר של עוזי קייש ולצפות בחידות ותיפוזרות נוספות: www.tashbetz.8m.com חוברת תשצבים ותפוזרות בנושאי יהדות ניתן לקבל בפנייה למחבר עוזי קייש, ת"ד 0181, רחובות 00167, טל' 0806549-80

פתרונות בסוף הגיליון

חידון לפסח

א. שאלות מהתנ"ך

1. היכן בתנ"ך מסופר במפורש שבני ישראל אכלו מצות בחג הפסח?
2. אלו אנשים האכילו את אורחיהם במצות למרות שלא נרמז בכתובים שהיה זה בפסח?
3. איזו אישה האכילה גם היא את אורחיה במצות למרות שלא היה אז פסח?
4. היכן בנביאים נאמרה מצוות התורה שיש לאכול מצות בפסח.
5. פעמיים בתנ"ך תלו אנשים את חירותם בנאמר, וקבעו ביניהם שאם יארע דבר מסוים הם מוכנים להיות עבדים. היכן?
6. למי זכר עם ישראל את החדש שהוא עשה לאבותיו במצרים מאות שנים לאחר יציאת מצרים?
7. מי מספר שאבותיו סיפרו לו על הניסים הרבים שעשה ה' לישראל בצאתם ממצרים?
8. מתי לא יספרו יותר על העלאת בני ישראל ממצרים?
9. מי התעקש דווקא לרדת מצרימה למרות דברי ה' שלא לרדת?
10. הוכח ששנים רבות לאחר יציאת מצרים, עדיין זכרו הגויים את המכות שספגו המצרים?
11. לפסוק "ואת עמו לקח עמו" אומרים חז"ל שלקחן בדברים אמר להם: דרך בני מלכים להיות מנהיגין בסוף וחילותיהם מקדימין לפנייהם אבל אני אקדים לפניכם שנאמר: "ופרעה הקריב" וכו'. חז"ל ראו כנראה בחנפנותו של פרעה קו אופייני ומספרים הם שאף את ישראל הצליח למשוך לעבדות בחלקת לשונו. הכיצד?
12. "מה תצעק אלי" – שהיה אומר לו הקב"ה למשה. יש שעה להאריך ויש שעה לקצר. "א–ל נא רפא נא לה" – הרי זה לקצר. "ואתנפל לפני ה'" – הרי זה להאריך. לאלו שתי תפילות מרמז המדרש?

פורים/ מאת מלכה אהרונסון

1. תחפושות בקלי קלות ובמהירות

נפגשים כמה חברים לפני מסיבת פורים ואין למה להתחפש!!!
אפשר להכין יחד תחפושות כמשימה חברתית ואולי כחלק מהמסיבה עצמה תחפושות שתתאים לכל חניך - לאופיו ורצונו.
אפשר להכין את התחפושות לבית ילדים או לבית אבות, או לילדים חולים בבתי חולים.

תחפושות בצבעים

כל חניך מביא מהבית בגד בצבע אחד.
ניתן להתחפש לפרי, לירק, לפרחים, לבעל חי או לחפץ כלשהו. העיקרון שרוב צבעי האבסוליטי כצבע הנבחר.
החניכים יכולים להביא בגד בצבעים: אדום/כתום, ירוק, חום ולבן.

החומרים הדרושים:

- בגד כלשהו.
- צבעי גואש או לורדים עבים.
- ניירות צבעוניים מבריקים: צהוב, ירוק, כסף, זהב, אדום.

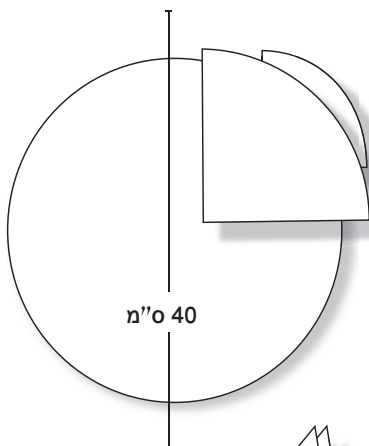
רעיונות:

- עם בגד ירוק אפשר להתחפש ל: פלפל, עץ, צפרדע, עציץ, רובין-הוד, זיקית וכו' (כל דבר שרובו בצבע ירוק).
- עם בגדים אדומים/צהובים אפשר להתחפש ל: כלנית, עיפרון, שושנה, בית, עגבניה, שמש, מלכת הלבבות, אש, ירח וכו'.
- עם בגד חום אפשר להתחפש ל: גזע עץ, ספר קודש, עוגה, קוף, פר, פיל וכו'.
- עם בגד לבן אפשר להתחפש ל: כלה, ענן, יונה, מלאך, דמויות מהתנ"ך - כמו האבות: אברהם, יצחק ויעקב, פרח, חסידה, נרקיס, שושן צחור, פרעה.
- בגד לבן שמציירים עליו פסים בלורדים עבים או צבעי גואש - אפשר להתחפש - ליוסף, מלך הצבעים, סוכריה, שמש, עיפרון, ליצן.

לכל תחפושת יש להוסיף כמה אביזרים האופייניים לה כמו: החשוב מביניהם הוא הצווארון. לבעלי החיים יש להוסיף שפם, מקור.

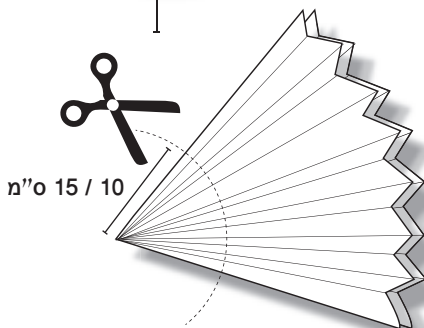
הצווארון

- יש לצייר על הנייר הצבעוני עיגול בקוטר של 40 ס"מ לערך, לקפל אותו ל-4.
- אחר כך יש לקפלו כמו מניפה ולהדק היטב את הקיפולים.
- ניתן לגזור בשוליים במספרי זיג-זג.
- יש לגזור בערך בעומק של 10-15 ס"מ בצד הצר של המניפה כדי שאפשר יהיה להכניס את הראש.
- מתקבל צווארון עגול מזוגג.

התאמת הצווארון לבגד

- צבע זהב/כסף - יוסף, פרעה, יונה, כלה, מלאך, דמויות מהתנ"ך.
- צבע אדום - כלנית, שמש, אש, גמבה.
- צבע ירוק - צפרדע, רובין-הוד.
- למשקיענים - אפשר להוסיף כובע בצבע מתאים, בצורת כובע ליצן או לגלגל על הראש מטפחת.

מקור לעופות

- לגזור כקונוס.
- להדק, להוסיף גומי ולהרכיב על האף.

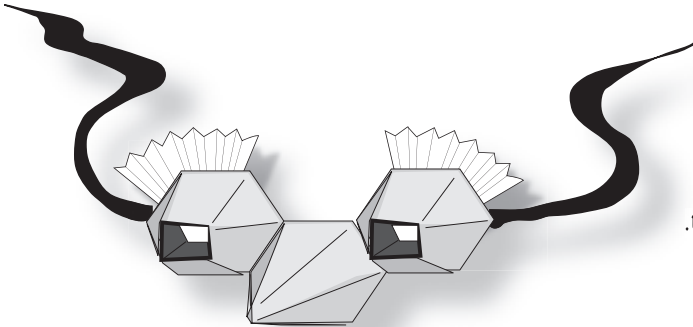

2. מסכות

כולנו מחופשים - מסכות מכינים מתבניות ביצים - ממחזרים ונהנים
ניתן להכין מסכה לכל תחפושת מחומרים נפסדים ועל איכות הסביבה שומרים.

החומרים הדרושים:

- תבניות ביצים - אריזה של 30 ביצים.
- תבניות ביצים - אריזה של 12 ביצים.
- מנגיטים צבעוניים של עוגיות.
- ניירות צבעוניים.
- צבעי גואש.
- לורדים.
- גומיות.
- דבק פסלטי, מהדק, מספריים.
- סכין משור (סכין לחם).

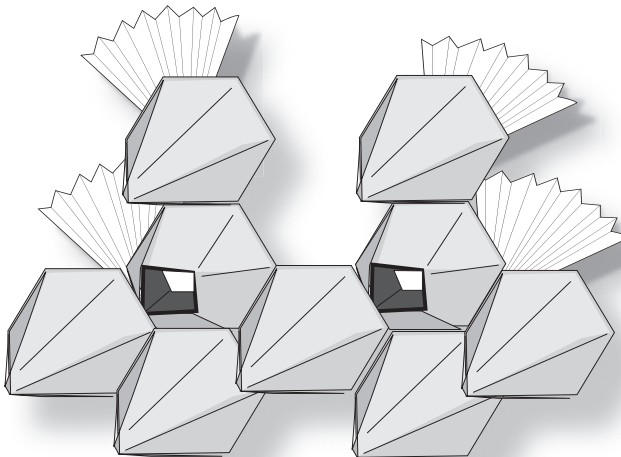

אופן ההכנה:

- חותכים את תבנית הביצים (אריזה של 30). יש להשכיב את הסכין ולחתוך את כל 30 השקעים יחד לרוחב התבנית. לתוך השקעים מכניסים מנגיטים. מתקבלים קונוסים קטנים בעיקר לקישוט.
- בתבניות של 12 ניתן לגזור מסכה.
- את הבליטה לגזור לעיניים. אפשר בליטה חיצונית או פנימית של התבנית.
- 2 גוזרים לעיניים, 2 מכניסים מנגיטים ולקישוט מעל העיניים או מתחתם ניירות צבעוניים - לקישוט להוסיף גבות, זקן, שפם. לקבלת גבות - אפשר לגזור את המנגיטים לשניים.

טיפ:

כדי לחזק את התבנית ניתן למרוח בדבק פלסטי את כל המסיכה. יש לייבש לפני הקישוט והמנגיט.

פסח

1. מגש למצות

ממחזרים, נהנים ועל הארץ שומרים.

החומרים הדרושים:

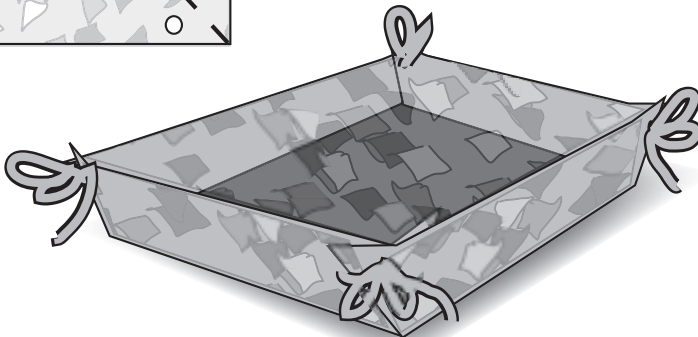
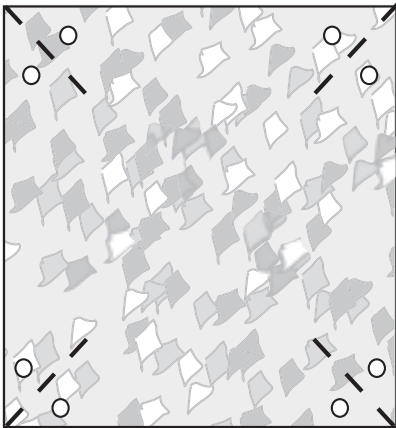
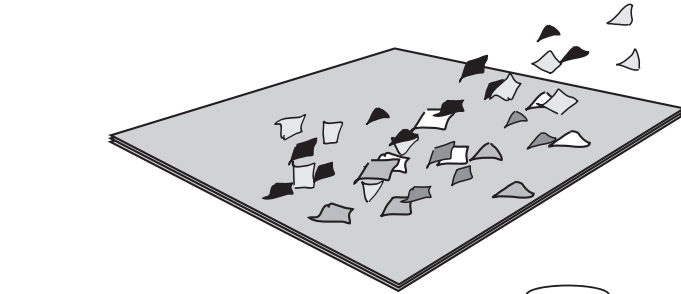
- ארגז משקאות קלים.
- ניירות צבעוניים מגורנלים.
- סרטים מבד.
- מספריים, מחורר, דבק, לקה.

אופן ההכנה:

- גוזרים מהארגז ריבוע בגודל של 30 X 30 ס"מ.
- קורעים גזרי נייר מגורנלים לחתיכות בערך של 1.5 ס"מ.
- מדביקים פסיפס, כאשר כל חתיכה מכסה על חתיכה שנייה.
- כאשר צד אחד מתייבש הופכים לצד שני.
- לחלופין אפשר להדביק באמצע תמונה או ציור אומנותי שהילד צייר, ומצפים את הדף מ-2 הצדדים בלקה.

טיפ:

- אם אין לקה אפשר למרוח בדבק פלסטי מצד אחד לייבש היטב ולמחרת בצד השני.
- אחר כך יש לגזור קו אלכסוני מארבעת הצדדים באורך של כ-5 ס"מ, לחורר מכל צד, לקפל ולקשור בסרט את ארבעת הצדדים.
- ניתן לרשום בפנים: מצות, המוציא לחם וכו'.

2. חג הפסח - חג האביב - חג הפרחים - פרחים משני צבעים שהופכים לצבע שלישי

השנה היא שנת שמיטה. נמלא את ביתינו בפרחים מפרי ידינו, נקשט חלון, שולחן ליל הסדר או את כיסאו של אליהו הנביא.

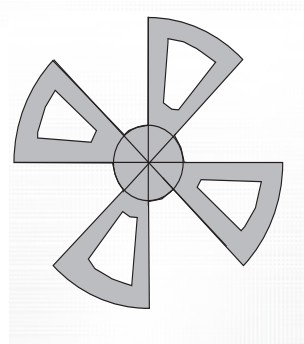
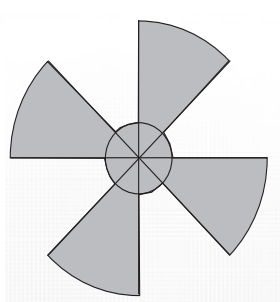
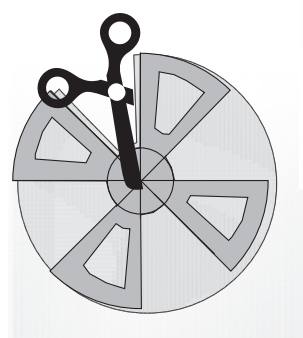
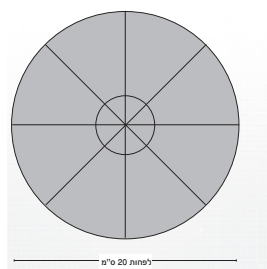
פרחים משני צבעים שהופכים לצבע שלישי - לקישוט וללמידה.

החומרים הדרושים:

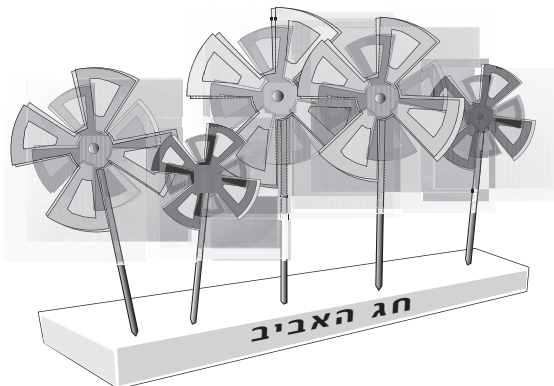
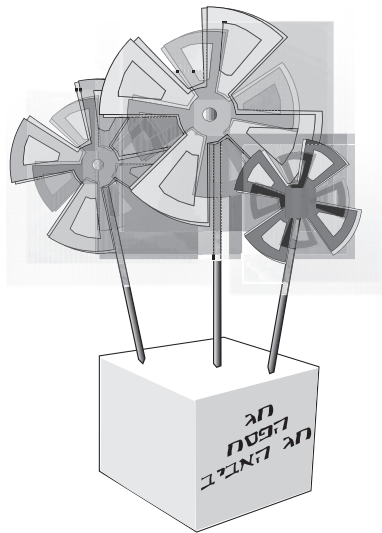
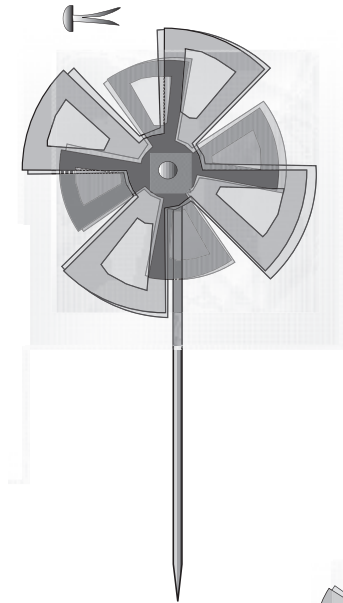
- ניירות צלופן המשתקפים אחד מול השני לצבע שלישי כמו: דוגמאות לצבעים משתלבים.
- כחול + אדום = סגול.
- אדום + צהוב = כתום.
- כחול + צהוב = ירוק.
- אדום + צהוב = כתום.
- קרטונים של משקאות קלים.
- שיפודים, סיכות נפתחות.
- רצועות קלקר.
- דבק, מספריים.
- סכין חיתוך וקרש חיתוך.

אופן ההכנה

- גוזרים זוגות עיגולים בגודל הרצוי לנו לפרחים. רצוי לפחות קוטר של 20 ס"מ.
- גוזרים 3 זוגות עיגולים בגדלים שונים מקרטון משקאות קלים.
- מציירים עיגול פנימי בגודל כשליש מהעיגול.
- מחלקים את הדף ל-8 חלקים שווים.
- מניחים על קרש חיתוך וגוזרים חלל אחד כן ואחד לא.

- מסמנים קו סביב החלק שנשאר בקוטר 1.5 ס"מ מבפנים.
- חותכים בסכין חיתוך את החלק הפנימי ומוציאים אותו. מתקבל חלל שמסביבו 1 ס"מ.
- מתקבלות שלוש זוגות עיגולים. כל זוג בגודל שונה.
- לכל זוג יש להתאים 2 צבעים המשתלבים לצבע שלישי - כמו כחול ואדום.
- מורחים דבק פלסטי על הצד ההפוך ומניחים על הנייר צלופן. גוזרים את המיותר גם בין עלי הכותרת, כך מתקבלות שלוש זוגות של פרחים, כל זוג בגודל אחר עם 2 צבעים משתלבים.
- מדביקים באמצע שיפוד ארוך לאחד מזוג הפרחים.

חומר אור-קולי

פורים

סרטי וידיאו (המצויים במרכזייה הפדגוגית התורנית)

- **ונהפוך הוא** - (יסודי וחטיבת ביניים) - 23, 287 - מצוות חג הפורים כביטוי לרעיון של "ונהפוך הוא" (מהסידרה "מושגים ביהדות") (טלוויזיה חינוכית).
- **מנות ומתנות** - (יסודי) - 158 (כ.ר.), 287 - פורים: משלוח מנות ומתנות לאביונים - הדינים וההווי הקשורים בו (מהסידרה "קשת וענף") (טלוויזיה חינוכית).
- **חג הפורים** - (חטיבת ביניים) - 131 - מצוות פורים ומנהגיו בעדות השונות משולבים בהצגות ילדים ותיאטרון בובות (ברק שקהיי).
- **פורים** - (חטיבת ביניים) - 296 - תוכנית בידור על נושא פורים (מהסידרה "קצר ולעניין") (טלוויזיה כללית).
- **אסתר** - (על-יסודי) - 389 (ר) - אשה יהודייה צעירה ולא ידועה הופכת למלכת פרס, היא משתמשת בכל השכל והמרץ שלה כדי לחלץ את עמה ממצוקה ומהשמדה (דובר רוסית, כתוביות בעברית) (בהפקת גשר).
- **לא רק בימי אחשוורוש** - (על-יסודי) - 443 - איך חוגגים את פורים? מהם "פורים שפילס"? מהו הקשר בין הרעיונות של מגילת אסתר לבין הנושאים של "פורים שפילס"? השחקנים והזמרים מציגים ושרים.
- פרופ' אליעזר שבייד, הרב מאיר צוקרמן ופרופ' חנא שמרוק משוחחים על מה שמסתתר מאחורי הפנים הצוהלות של מגילת אסתר (טלוויזיה חינוכית).
- **מגילת אסתר** - 564 - חידון במגילת אסתר (מסידרת "פיצוחים") (טלוויזיה חינוכית).
- **השואה** - הרב נויגרשל (על-יסודי) - 602 - הרב מרדכי נויגרשל דן בנושאים ובעיות הקשורות לנושא השואה - השגחה עליונה והשואה, הסבל והיסורים, הנבואה ושיבת ציון ורמזים במגילת אסתר (יהדות מזווית שונה בע"מ).
- **מגילת אסתר** - (על-יסודי) - 664 - בני דון יחיא משוחח עם הרב מרדכי אלון על פרשת ויקרא ועל פרשת זכור. בשיחה בשבת פרשת צו (תשנ"ה) נסבה השיחה על מגילת אסתר (טלוויזיה חינוכית).
- **מגילת אסתר** - 666 - ההווי סביב קריאת מגילת אסתר בישיבת בני-עקיבא ברעננה (תשנ"ה) (טלוויזיה כללית).

- **חגי ישראל** (באמהרית) - 682 - חנוכה, פורים, פסח - הסבר דיני החגים ומנהגיהם. נאומים של רבנים וקייסים, מסיבות חג (ההסתדרות הציונית).
- **הידד פורים** (מסידרת "פרפר נחמד") - 863, 886 (טלוויזיה חינוכית).

קישורים לאתרים ברשת לפורים (בעברית). ראה האתר של האגף לתרבות תורנית

www.education.gov.il/toranit/linkso.htm

<http://cms.education.gov.il/educationcms/units/toranit/haverimlareshet/chageyisrael/purim.htm>

פסח

א. זמן חירותנו

סרטי וידיאו (המצויים במרכזייה הפדגוגית התורנית)

- **והגדת לבנך** - (יסודי) - 289, 304, 736 (כ.ר.), 163 (כ.ר.), 27 - פסח, ההכנות לליל הסדר, משמעות ההגדה והמיבנה המיוחד שלה (מהסידרה "קשת וענף") (טלוויזיה חינוכית).
- **רעיונות והלכות לפסח** - (חטיבת ביניים ועל-יסודי) - 29 - הרב יונה מצגר מבאר את הרעיונות והדינים הקשורים לחודש ניסן, הכנות לחג הפסח, הכשרת כלים ומטבח, מכירת חמץ, ערב פסח, הכנות לליל הסדר, אפיית מצה, ליל הסדר, הרצאה של הרב שרמן על "גלות וגאולה" (האגודה להפצת תורה בוידיאו).
- **אגדה של הגדה** - (יסודי) - 57 - סרט אנימציה (בובות) הסוקר את ההגדה של פסח מנקודת מבט אקטואלית בעיני נער היושב ליד שולחן הסדר (סקופוס).
- **עלייה לרגל** - (חטיבת ביניים ועל-יסודי) - 73 - הסרט מספר על מהות העלייה לרגל לירושלים בעבר ועל חידוש מצווה זו בימינו. הסרט בשפה האמהרית.
- **הגדות מאויירות** - (על-יסודי) - 140 - מהי ההגדה המאויירת? מה סגנונה ודרך התפתחותה במשך הדורות בארצות השונות? כיצד משתלב תוכן רציני של ההגדה עם ציורים ואיורים, ומה משמעות האיורים והעיתורים ומקורותיהם? (שירות הסרטים הישראלי).
- **מגלות לגאולה** - (כל הגילים) - 145 - **תערוכה של חג הפסח**, שאורגנה על-ידי המועצה הדתית בבית-ים. הסרט מלווה דברי הסבר והדרכה בתערוכה.
- **משה** - (רוסית) - 315 - (עבור עולים חדשים) - מתאר את דמותו של משה ומנסה להשוות אותו לגדולי הציונות (גשר).
- **חירות** - (על-יסודי) - 460 (1) ירון לונדון משוחח עם ח"כ זבולון המר ז"ל והשר יוסי שריד על ההגדה של פסח ועל ליל הסדר (מהסידרה "שבעים פנים") (טלוויזיה כללית).

- **יציאת מצרים** - (יסודי) - 460 (1) - "הסנה בוער באש" - סרט מצויר על שיעבוד בני ישראל במצרים : משפחת עמרם ויוכבד וניסיונם להציל את משה הרך הנוול מגזירת "כל הבן הילוד" (טלוויזיה כללית).
- **יציאת מצרים** - (חטיבת-ביניים ועל-יסודי) - 460 (2) - מקהלות ילדים שרות שירי אביב עם נעמי שמר (טלוויזיה כללית).
- **פסח במסורת יהודי בוכרה** - 551 - (רננות - מכון למוסיקה יהודית).
- **סדר פסח לדוגמה** - 572 (2) - עריכת סדר עבור עולים חדשים - העורך שמואל סגל (שירות הסרטים הישראלי).
- **שירת הים** - (על-יסודי) - 588 - אורטוריה "שירת הים", פסח תשנ"ד - נתניה (טלוויזיה כללית).
- **חגי ישראל** (באמהרית) - (חטיבת-ביניים ועל-יסודי) - 682 - חנוכה : פורים : פסח. הסבר דיני החגים ומנהגיהם, נאומים של רבנים וקייסים, מסיבות חג, שולחן הסדר, משמעות ההגדה והמיבנה המיוחד שלה (ההסתדרות הציונית).
- **סדר ליל פסח** (חטיבת-ביניים ומעלה) - 194 (כ.ר.), 289 (כ.ר.), 304 - תיאור יציאת מצרים בצורת כתבה טלוויזיונית מאותם הימים, בסגנון "מבט לחדשות". בכתבה צילומים "חיים" (מתוך הסרט עשרת הדיברות) ודברי פרשנות.
- **מצה זו** - (חטיבת-ביניים) - 6, 161 (כ.ר.), 289 (כ.ר.) - מצוות אכילת מצה בפסח; דרכי הכנת המצה ושימושיה בליל הסדר (מהסידרה "מושגים ביהדות") (טלוויזיה חינוכית).
- **שלוש רגלים** (רוסית) - 170, 250 (משרד הקליטה).
- סדר פסח במסורת יהודי קוצ'ין - 800 - בהפקת רננות - מכון למוסיקה יהודית.
- **הגדה עכשיו** - 804 - דיון בהנחיית מיכה פרידמן ובהשתתפות הרב שלמה בניזרי, הרב יוחנן פריד, שולמית אלוני, ד"ר עוז אלמוג, חיה הראל - על המשמעויות העכשוויות של המושגים, המנהגים והערכים הגלומים בהגדה של פסח. הנושאים הנידונים הם חירות, יחס לגויים, והגדת לבנך, ארץ ישראל, האמונה, ירושלים וליל הסדר (טלעד).
- **חג הפסח בשיר ובסיפור** - 773 - בשיר ובתמונות מוסברים כל מושגי החג (המחלקה לחינוך ותרבות תורניים בגולה).
- **מבט לחדשות העבר** - 180 (כ.ר.), 829 (כ.ר.), 304 - תיאור יציאת מצרים בצורת כתבה טלוויזיונית מאותם הימים בסגנון "מבט לחדשות" (הסוכנות היהודית).
- **והיא שעמדה** - פסח בשואה - 1047 - (שאלות ותשובות).
- **קישורים לאתרים ברשת לפסח (בעברית)** - ראה האתר של האגף לתרבות תורנית
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Toranit/HaverimLareshet/ChageyIsrael/Pesach.htm>
- **קישורים קצרים בענייני חג הפסח**
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Toranit/MekorotNose/moadim/Pesach.htm>

פתרונות לתשבץ אדר-ניסן

כ	א	ב	ר	א	ש		א	י	ש	ע	ת	י
ר	נ		א	פ	י	ק	ו	מ	נ		א	ו
מ	ו	ת	ש		ג	י	ד		ח	ז	ו	נ
	ש	נ	י	ר		מ		ח	ל	ב	ה	
מ		ש	ת		ש	ל	כ		ב	א		מ
נ	ח	מ		מ	ר		ל	א		ד	ו	ח
ו		ת	ע	נ	י	ת	א	ס	ת	ר		צ
ר	פ		מ	ש	ה	ר	ב	נ	ו		א	י
ת	ר	ו	מ	ה		ס		ת	ד	מ	י	ת
ה	ד	ד	י		מ	ט	ה		ה	ג	ד	ה
ז	ה	ו		ב	ג		ד	נ		י	י	ש
ה		י	ת	ר		ע		ח	ש	ד		ק
ב	מ		א	ח	ש	ו	ר	ו	ש		ח	ל
	ל	ב		ש	ק	ל	י	מ		ע	ז	
ע	מ	ל	ק		ו	ה	ב		ז	כ	ו	ר
י	ד	ע	ו	נ	י		ה	ל	ל	ו	י	ה

פתרונות לדילמות שמיטה

1. למדריכה - הפקר או אי-הפקרות

זהו תרגיל המכוון ליצירתיות מוסרית של החניכים. רצוי לתת להם זמן מחשבה ולעודד אותם בכל רעיון. חכמינו אמרו שיקיף את שדהו, מטעו בגדר וינעל אותה (הם דיברו בעיקר בגלל בעיית בעלי חיים עוברים). אחר כך יתלה שלט שבו כתוב: המפתח נמצא אצל משפחת כהן שביתם בקצה המטע, הכפר וכדו'. באם נסע לדרכו ישאיר מספר טלפון או הוראות כיצד ניתן להשיג מפתח ולהיכנס למטע.

שאלה זו נשאל הגאון הרב יצחק זילברשטיין שליטא על-ידי רבה של רחובות, הגאון הרב קוק שליטא בנוגע לפרדס אתרוגים שניזוק על-ידי ילדים. בתשובה שניתנה בקצרה אחר התייעצות עם מרן הרב אלישיב שליטא - תלות שני שלטים האחד שהשדה - פרדס הפקר, השני - שיש סימן בחזו"א שכתוב בו שאסור להזיק פרדס שבהפקר.

2. למדריכה - שגריר ארה"ב

לסעיף א: כמובן בחשש. מה שם השגריר הנחמד שלנו במוצרינו. מלבד כשרות, שיש לבדוק תמיד ומלבד בדיקת יין שנגע בו גוי הרי לפנינו מוצרי שביעית שקנה ואיננו יודעים מה דינם כגון ירקות ופירות או שימורים.

סעיף ב: ישנה בעייה בגלל הדינים של קדושת פירות שביעית שאסור לתיתם לגוי. מותר לו לאכול איתנו אך אסור לשלוח אליו. לכן בשנת שמיטה הבעיה תהיה עם פרי האדמה שלקיטתו בשנה זו בקדושת שביעית. לעומת זאת ברוב הפירות הבעיה תהיה כנראה בשנה הבאה - שנה שמינית שאז פירות אלו יהיו בקדושת שביעית - כי חנטו בשביעית. כמובן יש לעיין ולבדוק כל מוצר מאכל או מאפה במרכיביו השונים ולוודא שאינם מכילים ירקות שביעית.

3. למדריכה - הגנב

חוק העבד העברי הינו חוק חינוכי ביסודו. התפיסה שמאחוריו היא שאדם שחטא צריך ללמוד דרך נאותה יותר. בבית הסוהר יש סיכוי רב לשפר את טכניקת הגניבה (לכן קראתיו בחיך ביה"ס [בית הספר] לגנבים). מנגד המכירה לעבד עברי הנראית לנו כעונש קשה באה לתת לאדם שחטא פרק זמן שבו יוכל, לעבוד ולהתרגל לכך, מחד גיסא, ומאידך גיסא לחיות בקרב משפחה שהיא דוגמה חינוכית. מכאן למדנו גם על לוי שהיה חייב להיות אדם משכמו ומעלה. לא כל אדם ולא כל משפחה יכלו לקבל עבד עברי. רק אלו שאצלם היה סיכוי של חזרה למוטב והכנה לקראת החיים החדשים. ומתי זה אמור לקרות? בשנה השביעית - חל שחרור היוצאים לדרכם עם רכוש ומתנות כדי שידיהם לא יהיו ריקות, אך יותר מכל עם מבט חדש ומוכנות לאתגרי החיים.

מצווה זו נקראת מצוות הענקה (דברים טו, יג-יד).

4. למדריכה - ליל שימורים

זהו תרגיל ללא דילמה. כלומר הדילמה היא אם לאכול או לא את ירקות שבקופסה. אבל ברגע שיודעים כיצד להסתכל על קופסת השימורים, כבר לא קיימת דילמה. על המכסה יש שתי שורות ספרות ואותיות. העליונה קוד יצרן ומספרו. התחתונה תאריך ייצור ב-4 ספרות. הראשונה שנת הייצור למנינים ויותר 3 הספרות אלו מספר הימים בשנה ההיא.

לדוגמה - 6256 - המוצר יוצר:

א. ביום ה-256 לשנת 1996. כלומר הקופסה נסגרה ב-13 לספטמבר 96, ט אלול תשנ"ו ובמקרה זה ודאי לא כדאי לאכול.

ב. היום ה-256 לשנת 2006, כלומר הקופסה נסגרה ב-13 לספטמבר 2006 כ אלול תשס"ו.

הצעה - בקשי מהחניכים להביא לפעולה קופסאות שימורים ויחד עֲבְרוּ על פניהן וְלִמְדוּ את הכתוב.

פתרונות לשניצל בורשט

א. לוח פתגמים

- 1 - יג מטה קסם - דבר המוחלל פלאות.
- 2 - י הקדים תרופה... - הכין בעוד מועד דרך הצלה.
- 3 - ו ליל שימורים - לילה של חוסר שינה.
- 4 - ח שאר ירקות - דברים שונים.
- 5 - טו מכה אשר לא כתובה בתורה - אסון או הופעה שפגעה ברבים.
- 6 - א בית עבדים - כינוי לארץ מצרים.
- 7 - ב עבודת פרך - עבודה קשה.

- 8 - ג כזה ראה וקדש - ראה את הדוגמה לפניך ועשה בדיוק כמוה.
 9 - ה גמר עליו את ההלל - שיבחו והללו מאוד.
 10 - יב שאלת תם - שאלה פשוטה ביותר.
 11 - ז החכם של מה נשתנה - כינוי עממי למי שאינו פיקח.
 12 - יד חושך מצרים - אפלה גמורה ומוחלטת.
 13 - ט קשה כקריעת ים סוף - דבר קשה ביותר.

ב. עושים סדר

1. אפיקומן; 2. ביצה; 3. הגדה; 4. זרוע; 5. חמץ; 6. חרוסת; 7. כרפס; 8. מצה; 9. מרור; 10. ארבה; 11. בכורות; 12. דבר; 13. ברד; 14. חושך; 15. ערוב; 16. צפרדע; 17. אביב; 18. ים סוף; 19. יציאת מצרים; 20. שחין; 21. פסח; 22. מרים; 23. פרעה; 24. חרות; 25. דם.

ג. החוט המשולש

1. מצה; 2. חמץ; 3. מים; 4. מצרים; 5. פסח; 6. יין; 7. ארבע; 8. מטה.

ד. פיתרו את החידות

1. ניסן; 2. חרוסת; 3. אליהו הנביא; 4. קערת הסדר; 5. אפיקומן; 6. כוס אליהו; 7. פרעה; 8. סנה; 9. משה רבנו.

פתרונות לפרשיות החודש

1. ויחנו בני ישראל בגלגל ויעשו את הפסח בארבעה עשר יום לחודש בערב בערבות יריחו ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלוי בעצם היום הזה (יהושע ה: י-יא).
 2. אברהם אבינו ולוט.
 3. בעלת האוב (שמואל א: כח: כד).
 4. ספר יהושע ה: י-יא.
 5. יהודה כשפנה ליוסף לשחרר את בנימין (בראשית מד: לג). ואחיו של יוסף ליוסף לאחר קבורתו של יעקב אבינו (בראשית נ: יח).
 6. ויאמר שאול אל הקיני לכו סרו רדו מתוך עמלקי פן אספך עמו ואתה עשיתה חסד עם כל בני ישראל בעלותם ממצרים ויסר קיני מתוך עמלק (שמואל א: ו, טו-ו).
 7. גדעון (שופטים ו-יג).
 8. בעת קיבוץ הגלויות "ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ... את זרע בית ישראל מארץ צפונה מכל הארצות אשר הדחתים שם וישבו על אדמתם (ירמיהו כג: ז-ח).
 9. יוחנן בן קרח (ירמיהו מג: ב-ז).

10. אוי לנו מי יצילנו מיד האלוקים האדירים האלה הם האלוקים המכים את מצרים בכל מכה במדבר (שמואל א': ד: יח).
11. "וישימו עליו שרי מיסים", עליהם מיבעי ליה תנא דבי ר' אלעזר ברי' שמעון מלמד שהביאו מלבן ותלו לו לפרעה בצוארו וכל אחד ואחד מישראל שאמר להם איסטניס (מפונק) אני אמרו לו כלום איסטניס אתה יותר מפרעה? (מסכת סוטה יא).
12. לתפילת משה רבנו להחלמית מרים.
לתפילת משה עבור הזכות להיכנס לארץ-ישראל.

הפתרונות לתפזורת חג הפסח

- (א) פורים
(ב) הנשיאים
(ג) לא נהנה
(ד) ממכת בכורות
(ה) חמישי
(ו) הקצירה, הלישה
(ז) הטוב והמטיב
(ח) יחץ, סוף הסעודה
(ט) שיר השירים
(י) קריאת שמע
(יא) תיקון הטל
(יב) א' מוריד הטל ב' ברכנו ג' ספירת העומר
(יג) יו"ט ראשון
(יד) של משה
(טו) חושך
(טז) דם
(יז) צפרדע
(יח) שחין

פתרון תפזורת "ממונחי מצוות התלויות בארץ" מגילת 177 - טבת-שבט - התשס"ח

- (א) לקט
- (ב) שכחה
- (ג) פאה
- (ד) פרט
- (ה) עוללות
- (ו) שביעית
- (ז) מעשר עני
- (ח) ביכורים
- (ט) נטע רבעי
- (י) הפרשת חלה
- (יא) תרומה
- (יב) מעשר ראשון
- (יג) תרומת מעשר
- (יד) מעשר שני
- (טו) ערלה
- (טז) זרעים
- (יז) כרם
- (יח) בהמה
- (יט) שעטנז

ע"בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו
והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם